

Τριμηνιαίος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Η έρευνα για την κατάρτιση του δείκτη πραγματοποιείται από την Εταιρεία Ανώτατων Στελεχών Επιχειρήσεων (**ΕΑΣΕ**), φορέα που εκφράζει και εκπροσωπεί το ανώτατο επαγγελματικό μάνατζμεντ στην Ελλάδα, με μέλη ανώτατα στελέχη των σημαντικότερων εταιρειών της χώρας, σε συνεργασία με την **ICAP Group**, τον μεγαλύτερο όμιλο παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις. Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο στα κορυφαία διευθυντικά στελέχη των μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων με σκοπό την καταγραφή των εκτιμήσεων τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τις προβλέψεις τους για το εγγύς μέλλον.

Μεθοδολογία

Η έρευνα διεξάγεται στους CEO (Διευθύνοντες Συμβούλους, Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές) των 2.650 μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων. Στον πληθυσμό αυτό προστίθενται τα μέλη της ΕΑΣΕ, έτσι ο πληθυσμός ανέρχεται σε 3.020. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 11 ερωτήσεις, η συμπλήρωση και καταχώρηση του οποίου γίνεται ηλεκτρονικά μέσω ειδικού λογισμικού και ιστοσελίδας (www.icarb2b.gr). Οι 10 βασικές ερωτήσεις αφορούν την τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας και τις μελλοντικές προσδοκίες, ενώ στους CEO απευθύνεται 1-2 επιπλέον ερωτήσεις που αφορούν σημαντικά θέματα γενικότερου οικονομικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Από το σύνολο των απαντήσεων στις 10 βασικές ερωτήσεις κατασκευάζεται ο γενικός δείκτης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index). Από τις απαντήσεις που αφορούν μόνο στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση κατασκευάζεται ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index), ενώ από τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις μελλοντικές εκτιμήσεις κατασκευάζεται ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index). Η μετατροπή των απαντήσεων σε δείκτη και στη συνέχεια σε χρονολογική σειρά πραγματοποιήθηκε με την χρήση της μεθόδου net-balances (διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων)¹. Όλοι οι δείκτες είναι τριμηνιαίοι με βάση το 4^ο τρίμηνο του 2008 που πραγματοποιήθηκε η πρώτη έρευνα. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας περιλαμβάνει επιπλέον την ποσοστιαία κατανομή των απαντήσεων ανά ερώτηση, ενώ γίνεται ανάλυση των απαντήσεων ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων οι οποίες διακρίθηκαν σε τρία στρώματα με κριτήριο την απασχόληση (Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με απασχόληση που δεν υπερβαίνει τα 100 άτομα, μεγάλες επιχειρήσεις με 101-300 εργαζόμενους και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις με 301 απασχολούμενους και άνω) και ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης όπου οι επιχειρήσεις διακρίθηκαν σε τρία στρώματα (αγροτικά προϊόντα-βιομηχανία-ενέργεια-κατασκευές, εμπόριο, υπηρεσίες). Το δείγμα ενημερώνεται σε κάθε έρευνα κατά ένα μικρό ποσοστό, ώστε να παρακολουθεί τις εξελίξεις των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων καθώς και τις μετακινήσεις των ανώτατων στελεχών.

¹ OECD, *Business Tendency Surveys-A handbook*, 2003

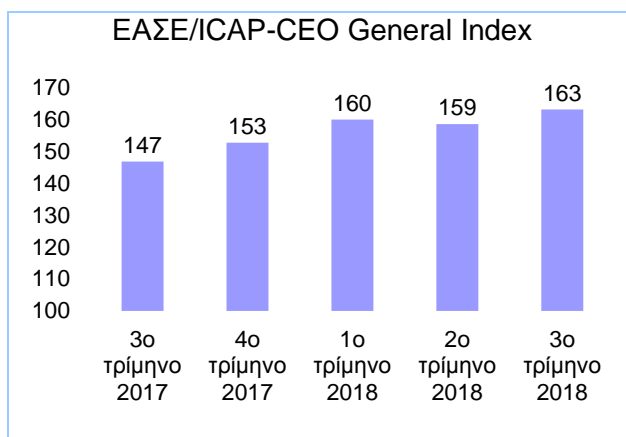
Οι τρέχουσες διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και η κατάσταση στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τις πρόσφατες εκτιμήσεις της Eurostat κατά το 2^ο τρίμηνο του 2018 το ΑΕΠ των 19 χωρών της ευρωζώνης καθώς και των 28 χωρών μελών της Ε.Ε αυξήθηκε κατά 0,4% έναντι του προηγούμενου τριμήνου². Σε σύγκριση με το 2^ο τρίμηνο του 2017 ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ σημείωσε αύξηση +2,1% τόσο στην ευρωζώνη όσο και στην ΕΕ(28). Στις ΗΠΑ ο ρυθμός ανάπτυξης το δεύτερο τρίμηνο του 2018 (έναντι του 2^{ου} τριμήνου 2017) διαμορφώθηκε σε +2,9%. Η υψηλότερη ανάπτυξη έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους καταγράφηκε στη Μάλτα (5,7%) και ακολούθησαν οι Πολωνία (5,0%), Ουγγαρία (4,6%), Λετονία (4,4%), Σλοβενία (4,3%), Ρουμανία (4,2%) Κύπρος και Σλοβακία (3,9%), Λιθουανία (3,8%), Εσθονία (3,7%), Βουλγαρία (3,4%), Σουηδία (3,3%), Αυστρία (3,0%), Κροατία (2,8%), Ολλανδία και Ισπανία (2,7%), Φινλανδία (2,5%), Τσεχία (2,4%), Πορτογαλία (2,3%), Γερμανία (1,9%), Γαλλία (1,7%), Βέλγιο (1,4%), Μ. Βρετανία (1,3%), Ιταλία (1,2%) και Δανία (0,6%). Ο ρυθμός ανάπτυξης στην Ελλάδα διαμορφώθηκε σε (1,8%).

Οι προβλέψεις του ΟΟΣΑ για την Ελλάδα διαμορφώνονται σε (1,95%) για το έτος 2018 και (2,32%) για το 2019³. Ο δείκτης επιχειρηματικού κλίματος (BCI)⁴ για την ευρωζώνη σημείωσε πτώση από (+1,37) τον Ιούνιο του 2018 σε (+1,21) τον Σεπτέμβριο του 2018.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Σεπτέμβριο του 2018.

Το τρίτο τρίμηνο του 2018 ο γενικός δείκτης οικονομικού κλίματος (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index) επανήλθε στην ανοδική τάση και διαμορφώθηκε στις 163 μονάδες έναντι 159 το προηγούμενο τρίμηνο. Η άνοδος του δείκτη αποτυπώνει την επαναφορά της αισιοδοξίας μεταξύ των CEOs σχετικά με την πορεία της Ελληνικής οικονομίας, που έχει ήδη εκφραστεί τα προηγούμενα τρίμηνα. Παράλληλα οι CEOs εκφράζουν τους σταθερή προσήλωση τους στην αναγκαιότητα των μεταρρυθμίσεων.

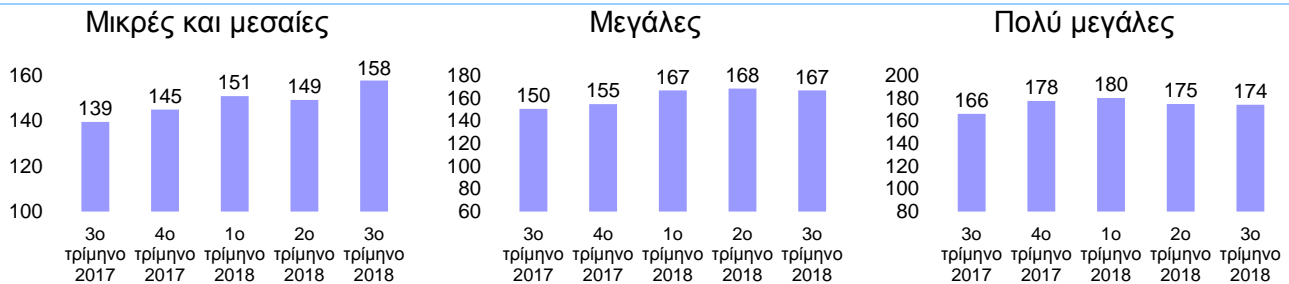
² Eurostat, newsrelease euroindicators, 7 September 2018.

³ OECD, Real GDP growth, July 2018.

⁴ European Commission, Business Climate Indicator for the Euro Area, September 2018.

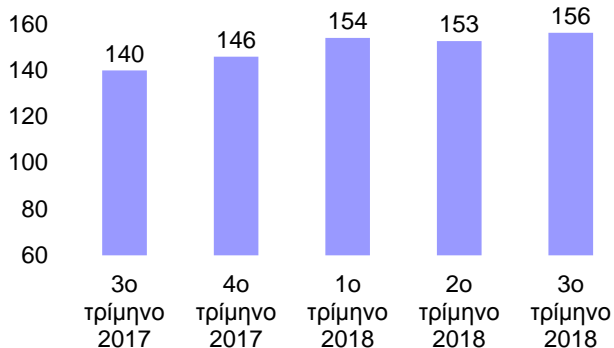
Η ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά κατηγορία μεγέθους δείχνει άνοδο του δείκτη στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και οριακή πτώση κατά μία μονάδα στις μεγάλες και πολύ μεγάλες.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Confidence Index ανά μέγεθος επιχείρησης με κριτήριο την απασχόληση

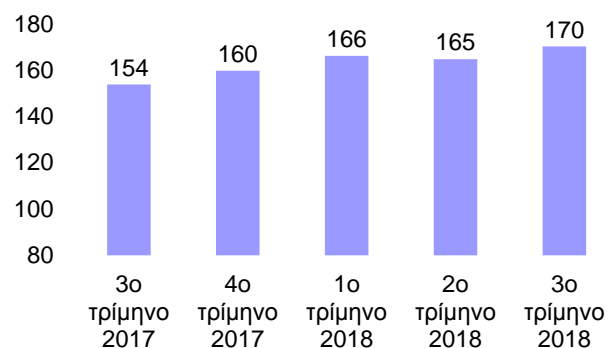

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ-CEO Current status Index) σημείωσε άνοδο και διαμορφώθηκε στις 156 μονάδες έναντι 153 το προηγούμενο τρίμηνο. Παρόμοια και ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ-CEO Expectation Index) παρουσίασε αύξηση στις 170 μονάδες έναντι 165 του προηγούμενου τριμήνου.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index

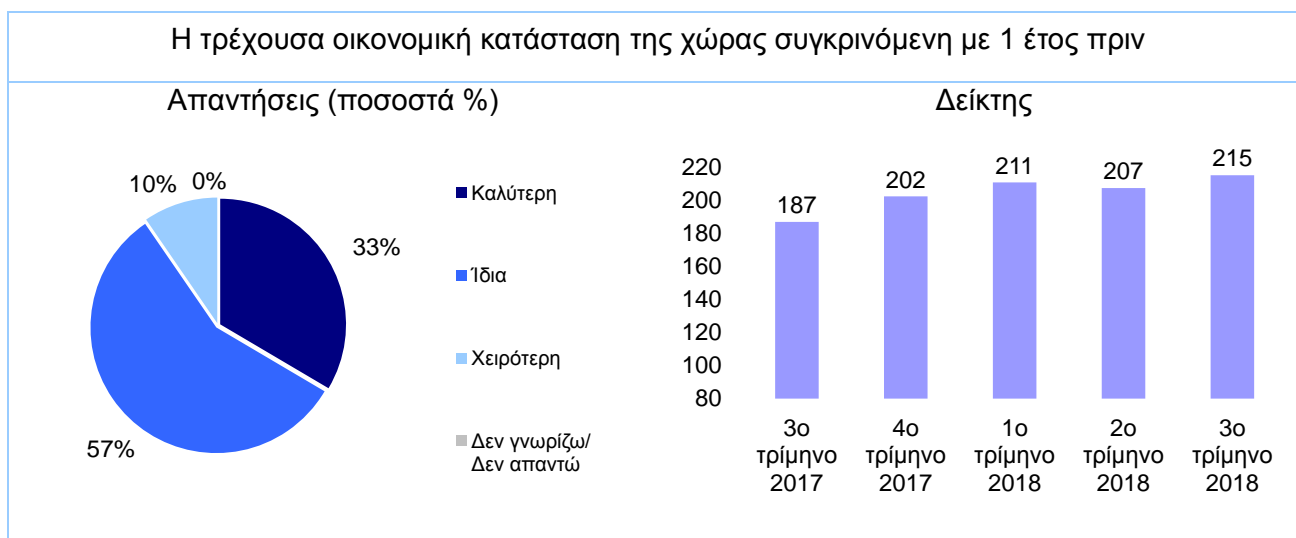

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index

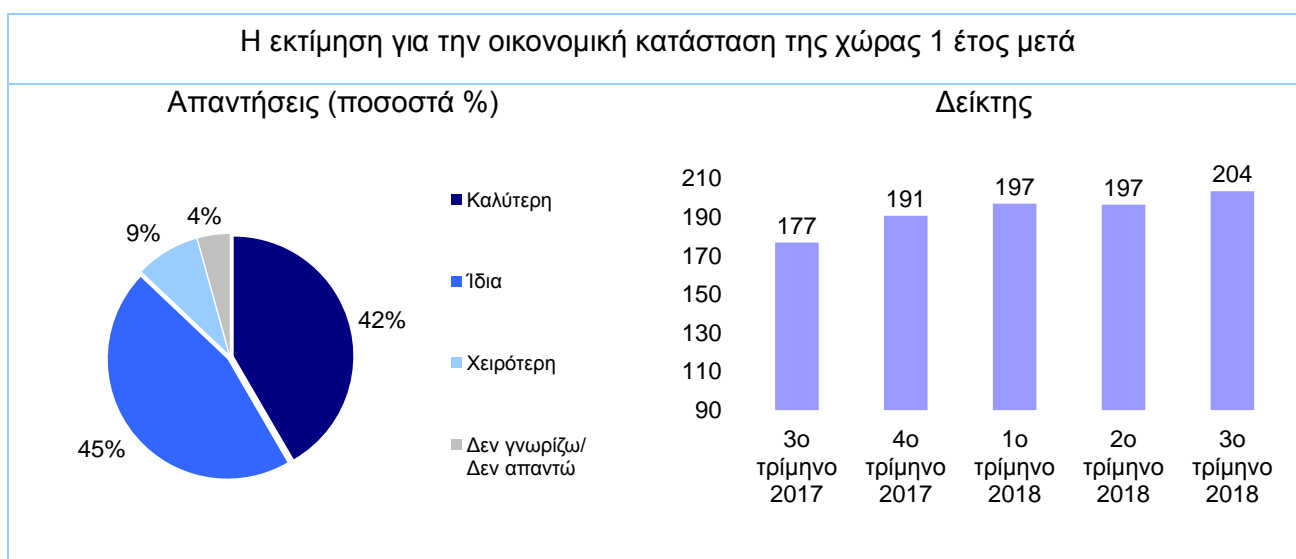

Τα αναλυτικά αποτελέσματα της έρευνας Σεπτεμβρίου 2018

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας σημείωσε άνοδο και διαμορφώθηκε στις 215 μονάδες έναντι 207 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι βελτιώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας, διαμορφώθηκε σε 33%, ενώ παράλληλα το ποσοστό αυτών που δηλώνουν ότι επιδεινώθηκε μειώθηκε σε 10% έναντι 16% το προηγούμενο τρίμηνο. Πιο αισιόδοξοι είναι οι CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων οι οποίοι σε ποσοστό 51% δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας είναι βελτιωμένη συγκρινόμενη με 1 έτος πριν.

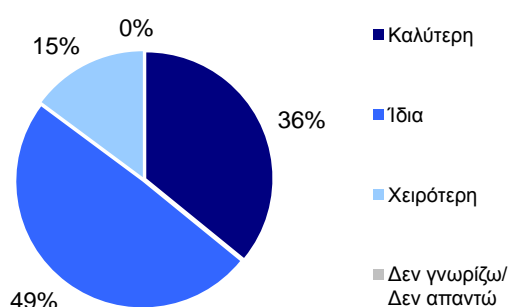
Ο δείκτης οικονομικής κατάστασης της χώρας ένα έτος μετά αυξήθηκε στις 204 μονάδες. Το ποσοστό των CEOs που εκτιμά ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας θα είναι καλύτερη στο επόμενο έτος διαμορφώθηκε σε 42%, ενώ για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών είναι αυξημένο σε 46%.

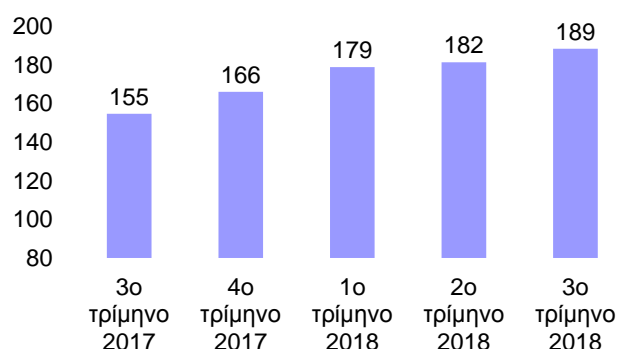
Ο δείκτης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις σημείωσε άνοδο στις 189 μονάδες έναντι 182 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα κατάσταση του κλάδου τους είναι καλύτερη σε σχέση με 1 έτος πριν ανήλθε σε 36%, ποσοστό που αυξάνεται σε 43% για τους CEOs των εμπορικών επιχειρήσεων.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

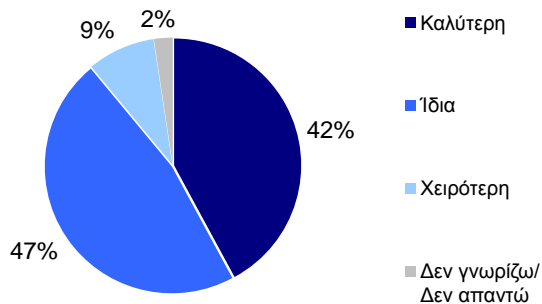
Δείκτης

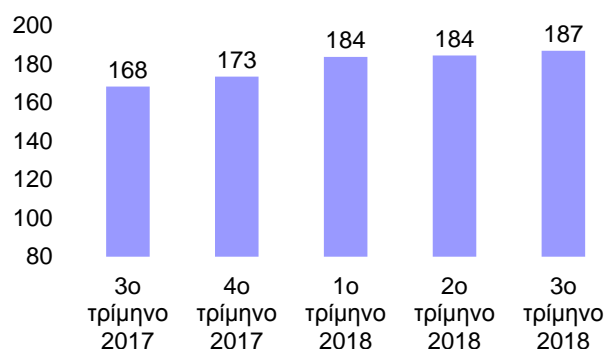
Ο δείκτης προσδοκιών για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σημείωσε άνοδο στις 187 μονάδες. Το ποσοστό των CEOs που θεωρούν ότι σε ένα χρόνο οι κλάδοι που δραστηριοποιούνται θα είναι σε καλύτερη οικονομική κατάσταση σε σχέση με την τωρινή διαμορφώθηκε σε 42%, ποσοστό που αυξάνεται σε 49% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

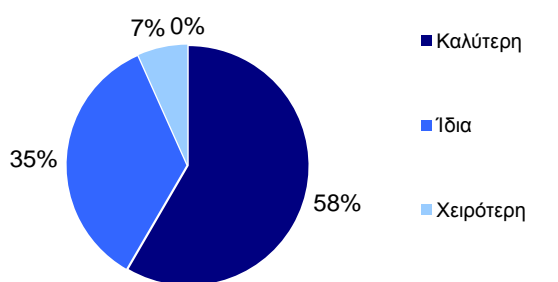
Δείκτης

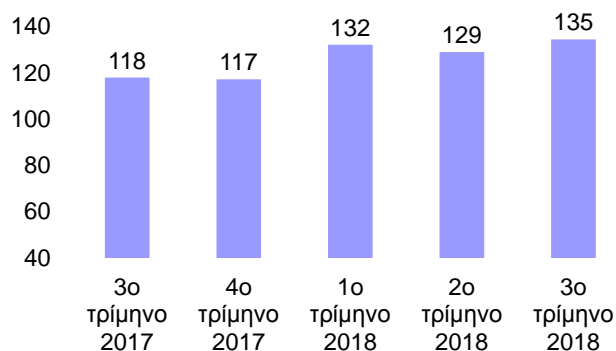
Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης των εταιρειών σημείωσε ανοδική πορεία και ανήλθε στις 135 μονάδες έναντι 129 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση των εταιρειών τους είναι καλύτερη σε σχέση με ένα έτος πριν διαμορφώθηκε σε 58%, ποσοστό που αυξάνεται σε 73% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων και 65% για τους CEOs των εμπορικών επιχειρήσεων.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της εταιρείας συγκρινόμενη με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

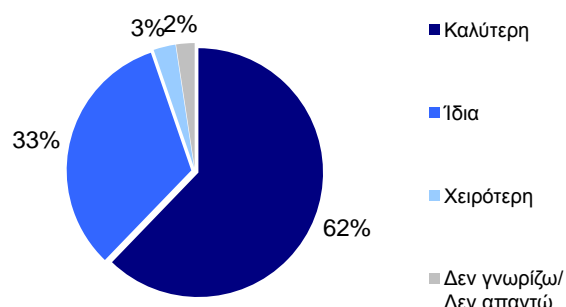
Δείκτης

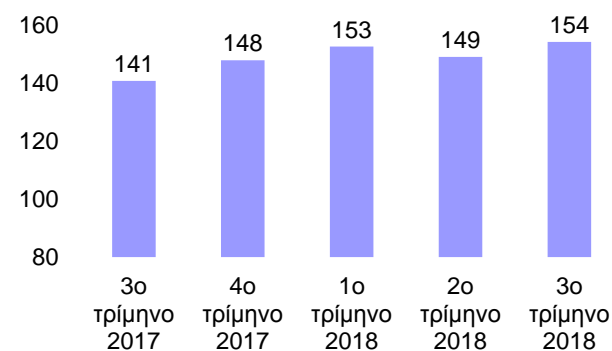
Ο δείκτης προσδοκιών των CEOs για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας τους το επόμενο έτος σημείωσε άνοδο στις 154 μονάδες έναντι 149 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που προσδοκεί βελτίωση στο επόμενο έτος ανήλθε σε 62%, ενώ πιο αισιόδοξοι εμφανίζονται οι CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων σε ποσοστό 70%.

Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

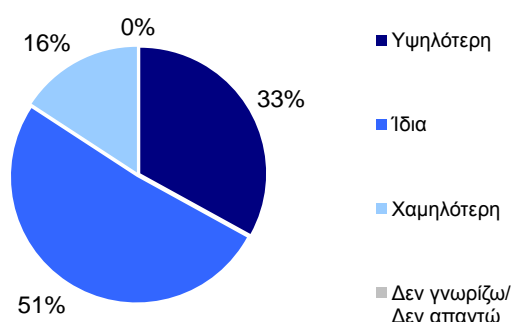
Δείκτης

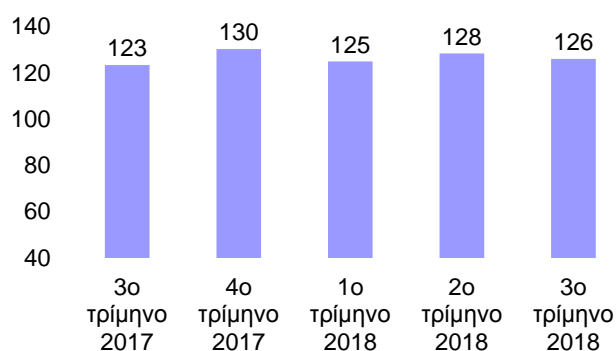
Αντίθετα με τους υπόλοιπους δείκτες, ο δείκτης τρεχουσών δαπανών για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου παρουσίασε πτώση στις 126 μονάδες έναντι 128 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα επενδυτική δαπάνη των επιχειρήσεων που διοικούν είναι υψηλότερη σε σχέση με το προηγούμενο έτος διαμορφώθηκε σε 33%, ποσοστό που αυξάνεται σε 40% για τους CEOs των εμπορικών επιχειρήσεων.

Η τρέχουσα δαπάνη για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου της εταιρείας σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

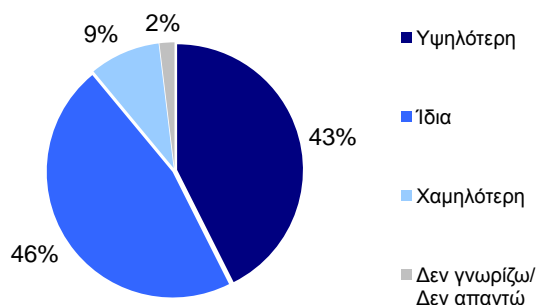
Δείκτης

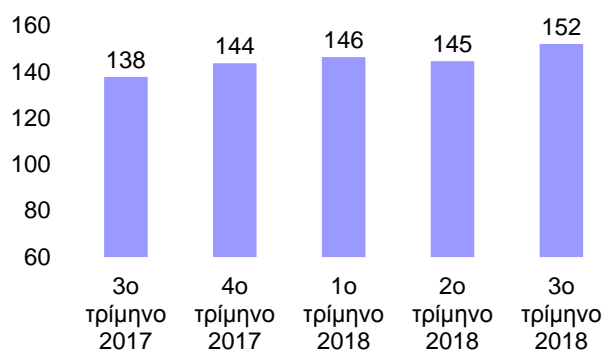
Ο δείκτης επενδυτικών προσδοκιών αυξήθηκε και διαμορφώθηκε στις 152 μονάδες έναντι 145 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι οι επενδυτική δαπάνη στις επιχειρήσεις που διοικούν θα είναι υψηλότερη κατά τον επόμενο χρόνο, διαμορφώθηκε σε 43%, ποσοστό που αυξάνεται σε 50% για τους CEOs των βιομηχανικών επιχειρήσεων.

Η εκτίμηση για την δαπάνη επενδύσεων παγίου κεφαλαίου της εταιρείας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

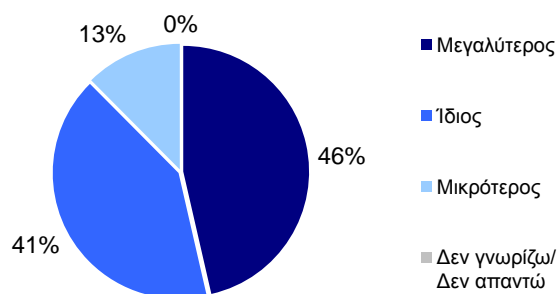
Δείκτης

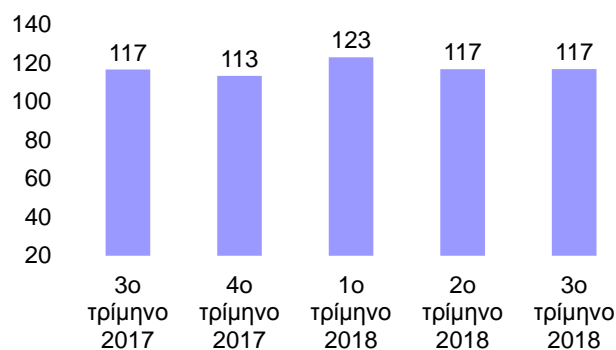
Ο δείκτης τρέχουσας απασχόλησης παρέμεινε στάσιμος στις 117 μονάδες. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι ο αριθμός των εργαζομένων στις επιχειρήσεις που διοικούν είναι μεγαλύτερος σε σύγκριση με ένα έτος διατηρήθηκε σε 46%, ποσοστό το οποίο στις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις είναι αυξημένο σε 54% και στις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών σε 52%.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρείας συγκρινόμενος με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

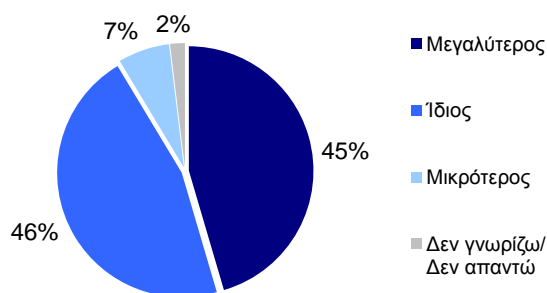
Δείκτης

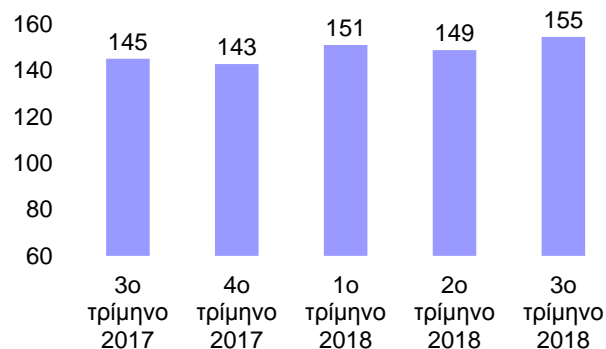
Ο δείκτης προσδοκιών απασχόλησης παρουσίασε άνοδο στις 155 μονάδες έναντι 149 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το μερίδιο των CEOs που δηλώνουν ότι η απασχόληση στις εταιρείες που διοικούν θα είναι αυξημένη 1 έτος μετά διαμορφώθηκε σε 45%, ποσοστό που αυξάνεται σε 57% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρείας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

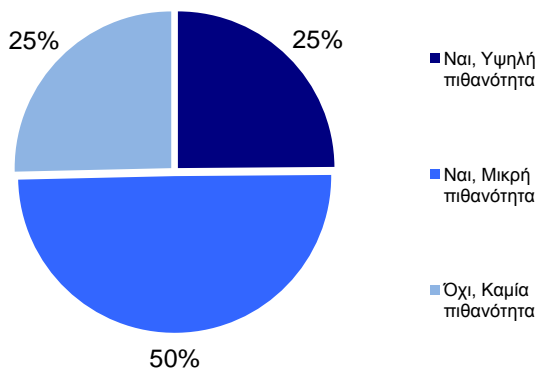

Δείκτης

Εκτός των βασικών ερωτήσεων που υποβάλλονται κάθε τρίμηνο στους CEOs, ζητήθηκε επιπλέον

Πιστεύετε ότι το επόμενο χρονικό διάστημα υπάρχει πιθανότητα επιβράδυνσης ή και ακύρωσης των μεταρρυθμίσεων που έχουν συμφωνηθεί με τους δανειστές;

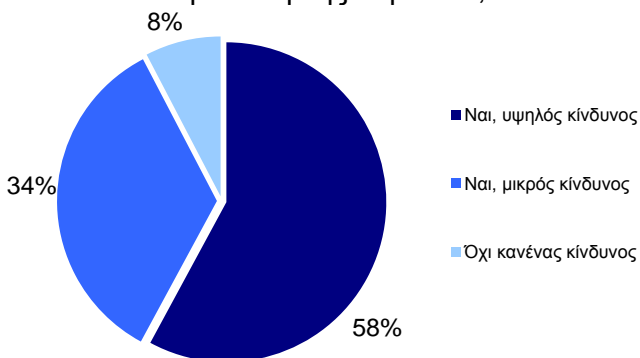
να εκφράσουν τη γνώμη τους για την πιθανότητα επιβράδυνσης ή και ακύρωσης των μεταρρυθμίσεων που έχουν συμφωνηθεί με τους δανειστές κατά το επόμενο χρονικό διάστημα.

Το 25% των CEOs υποστηρίζει ότι υπάρχει υψηλή πιθανότητα οπισθοδρόμησης στην εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων, ενώ ένας στους δύο CEOs πιστεύει ότι η πιθανότητα αυτή είναι μικρή. Παράλληλα το υπόλοιπο 25% των CEOs θεωρεί ότι δεν υπάρχει καμία πιθανότητα επιβράδυνσης ή και ακύρωσης

των μεταρρυθμίσεων.

Οι CEOs ερωτήθηκαν επίσης για τον κίνδυνο

Πιστεύετε ότι υπάρχει κίνδυνος αναστολής για τις επενδύσεις από μια πιθανή επιμήκυνση της προεκλογικής περιόδου;

αναστολής των επενδύσεων λόγω πιθανής επιμήκυνσης της προεκλογικής περιόδου. Σχεδόν έξι στους δέκα CEOs θεωρούν ότι ο κίνδυνος είναι υψηλός, ενώ το 34% πιστεύει ότι ο κίνδυνος είναι μικρός. Από το σύνολο των CEOs μόνο το 8% υποστηρίζει ότι από μια πιθανή επιμήκυνση της προεκλογικής περιόδου δεν υπάρχει κανένας κίνδυνος αναστολής των επενδύσεων.